XIV. FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA

Kolozsvár, 2009. március 26-27.

TÖBB GENERÁCIÓ EGY FEDÉL ALATT - TALÁLKOZÁS EGY MŰEMLÉKÉPÜLETBEN CÍMŰ GYŐZTES PÁLYÁZAT BEMUTATÁSA

Plutzer Anikó, Gyergyák János

Abstract

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal - KÖH declared a competition with „More generation under the same shelter – meeting in a national monument building” title for students learning architecture in order that they find solution for living together young people and old ones .

Now, people can feel the changing the demography. In a short time, we have to find that lifestyles where more generation can live together. The organizers of the competition were searching long-term and convincing ideas for living different ages together. (e.g.: living function, places of meeting, building of more generation -for young– middle-aged – and for elder people,etc.) These functions can be a solution for building are not used for living now. Unfortunately, the number of those building has increased and we have to deal with them. The presentation shows an example for this analysing a building. We made this presentation from our winner competition work.

Key words:

national monument building, more generation, meeting, competition, utilization

Összefoglalás

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal -KÖH pályázatot hirdetett „Több generáció egy fedél alatt – találkozás egy műemléképületben” címmel fiatal építészeti tanuló hallgatóknak azzal a szándékkal, hogy megoldást találjanak a fiatalok és idős emberek együttélésének helyszínére.

A demográfiai változás következményei már érezhetőek. Egyre sürgetőbbé válik azoknak az életformáknak a megtalálása, amelyek a generációk együttélését segítik. A pályázat kiírói hosszútávú és meggyőző ötleteket kerestek a különböző generációk együttélésére, együttélésére. (Pl.: lakófunkciók, a találkozás színhelyei, generációs épület fiatal – középkorú - idős emberek számára, stb.) Ezek a funkciók pillanatnyilag lakatlan műemlékek számára jelenthetnek méltó hasznosítási lehetőséget, melyekből az idők során egyre több lett és amelyekkel foglalkoznunk kell. Az előadás - mely a győztes pályamű anyagából készült - erre mutat példát egy konkrét épületen keresztül.

Kulcsszavak:

műemlék, több generáció, találkozás, pályázat, hasznosítás

Bevezetés

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal pályázatot hirdetett „Több generáció egy fedél alatt – találkozás egy műemléképületben” címmel építész- és településmérnök hallgatók számára. A 2008-ban zajlott pályázatnak a feladata használaton kívüli, nagy jelentőséggel bíró épületeink hasznosítása, illetve a mai rohanó világban a társadalom különböző rétegeinek összehozása egy közös helyen, egy fedél alatt.

A pályázati kiírásban öt – Budapest, Debrecen, Pécs, Győr és Sopron – város több helyszíne volt megadva, híresebbnél híresebb építészek ma már kevésbé használt, vagy egyáltalán nem használt épületeivel - Forbáth Alfréd, Visy Zoltán, stb.

Tárgyalás

Mivel Győrt is jól ismerjük, munkánkban egy olyan műemléki épületet választottunk, amely szerintünk a lehetséges helyszínek közül a legrosszabb állapotban van, és amellyel mindenképpen foglalkozni kell. A pályázatot ezért a győri Bécsi kapu tér 1. szám alatti Püspökvári kazamaták épületére, valamint a szorosan mellé épült, Bécsi kapu tér 3. szám alatti lakóház épületére a készítettük el. A két teljesen külön épített épületre – amelyek az idők folyamán egybe épültek – a tervezési folyamat teljes szakaszában próbáltunk egy közös hasznosítási és fejlesztési tervet kidolgozni, hogy egy nagyobb, egységesebb használati tervet adjunk a bizottságnak

A tervezés kezdeti szakaszában magával a tér – melynek sarkán az épületegyüttes elhelyezkedik – történelmével foglalkoztunk. A helyszín Győr egykori életében megbecsültebb szerephez jutott, mint ma. Az innen nem túl messze lévő Bécs felé, ezen a téren lévő egykori kapun át vezetett az út. Ennek emlékére nevezik ezt a teret – a kapu után – Bécsi kapu térnek. A tér elnevezésén túl azonban semmilyen nyoma nincs ennek a kapunak.

A tér elnevezéséből (kapu) adódó hiányosságot akartuk egy egyszerű, négyszögletű hosszanti kapuval – egy szimbolikus geometrikus tömeggel – pótolni, adni a térnek az elnevezéséhez hű tartalmat, valamint a műemléki épületnek egy figyelemfelkeltő bejáratot.

1.ábra. A műemléki épület bővítése a Bécsi kapu tér felől, szemből. Előtérben az új kapuval, háttérben pedig a teret és a kazamaták teraszát összekötő lépcső

2.ábra. A tér az elnevezése utáni új elmet kapott, mely egyfelől szobor, másfelől bejárat

A kapu megjelenésében teljesen eltér a műemléki épületegyüttestől. Anyagaként fekete fémlemez használtunk. Az épület bejáratánál megjelenítettük a tér- kapu- város rövid történetét a lemezbe begravírozva. Az újonnan kialakított kapu kettős szerepet tölt be: egyrészt önálló „szoborszerű” építmény, ami emléket állít az egykori Bécsi-kapunak; másrészt az új koncepcióban bejáratként működik. A ka-

zamaták hasznosításának vizsgálása során a legnagyobb hátrány a megfelelő bejárati portál hiánya volt, mely egy zölddel befutott területet hangsúlyoz és nem egy épületet. A „kaput”, mintúj elemet üvegszerkezettel kapcsoltuk a műemléki épülethez, élesen elkülönítve ezzel a különböző korok alkotásait, de megtartva a régi kor értékét.

A tér-épület kapcsolatának egyik nagy hátránya, hogy a Rába partra néző várfal, kazamaták feletti része – terasza – megközelíthetetlen. Hogy ezt az értékes részt hasznosítani tudjuk, a tér felől egy lépcsőszerkezetet terveztünk, ami ezt a hiányosságot megszünteti. A fémszerkezettel kialakított kubust – hogy lehatároljuk – üveggel borítottuk, ezáltal egyszerű formaként jelenik meg a „kapuba” beékelve és fölé nyúlva.

Az épület értékeit és előnyeit végig szem előtt tartottuk. A kazamaták régi hangulatú tereit – cseh- és csehsüveg boltozatok – megtartottuk. Ezt a teret egy nagyobb, összefüggő, időszakos kiállítóternek, találkozóhelynek és alkotóhelynek alakítottuk ki. Olyan hangulatot próbáltunk előidézni, hogy az ember úgy érezze magát, mintha a tér az épületben folytatódna. (a kint lévő burkolatot hoztuk be, egységes külső-belső vakolatszínt alkalmaztunk – gondolva arra, hogy az emberek egy bezárt térben nehezebben oldódnak fel, mint a szabadban). A kazamaták nagy részét, többfunkciós, tolóajtóval leválasztható helyiséggé terveztük, mely északi oldalon egy önálló helyiséget, mellette kiszolgáló teret kapott. Ez utóbbi pontos funkciója, a központi, osztatlan tér használatától függ. A többfunkciós tér hasznosításának különböző lehetőségeit mutattuk be, melyek évszaktól, napszaktól függően is változhatnak. Így a belső, Kazamaták terét könnyen át lehet alakítani gyerek játszóházzá, kiállítóterré, előadásokra és kézműves foglalkozásokra. Ezeket a funkciókat irányként szántuk, hisszük hogy a környéken ezekre igény lenne.

3.ábra. A Kazamaták újonnan kialakított terasza

4.ábra. Az épület belső megjelenésében a múltat és a jelen-jövőt egyszerre akartuk megmutatni a terek újszerű kialakításával

A kazamatákhoz tartozó kiegészítő funkciójú helyiségeket, a lakóépület földszintjén alakítottuk ki. Ilyenek az infópont – ajándékbolt, ahol a városi, és főként az épületben rendezett programokról adnak felvilágosítást. Mellette található a kávézó, ami egy saját fogyasztótérrel rendelkezik, és a Kazamaták teljes területét ellátja. Ehhez szorosan kapcsolódik, a kávézó mögött, a kazamata térben kialakított vi-

zesblokk, ami a kávézó és kazamata vendégeit szolgálja ki.

A földszinten a kávézón és az infóponton kívül, a hostel bejárata és portája található, a lakóépület északkeleti oldalán kialakítva. A lépcsőház, mely már a XIX. századi lakóházat is kiszolgálta, felújításra kerül. A lépcsőház mellett alakítottuk ki a liftházat. Erre az akadálymentes közlekedés és a szűk lépcsőkar szélesség miatt volt szükség. A következő két emeleten 4 illetve 5 szobában 16 illetve 18 ágyat helyeztünk el, melyek a hostel szobáiként működnének. A hostel, mint szálláshely, a fiatalok körében világszerte nagyon kedvelt, kedvező áraival és igényes kialakításával.

A kazamaták feletti szabadtéri terrasszal egy értékes belvárosi területet nyertünk vissza. A terasz napközben a fiatalok és idősek találkozó- és meditációs helye. A teraszon elhelyeztünk egy üvegdobozt, felületén fémlapokon olvasható a győri vár és kazamata történelme. Ezen kívül a teraszon fixen csak csónakra emlékeztető tömör fa testeket, padokat helyeztünk el. A padok sorolásával két elkülönülő teret kapunk, mely előadások, zenés szórakoztató műsorok megrendezésére ad lehetőséget. Az idősek oly kedvelt időtöltésének, a sakknak adunk helyet a terasz egy részén. Ezek a játékelemek – helyszüke esetén – eltávolíthatók, majd visszahelyezhetők a teraszra.

Az általunk beadott terv 1. díjban részesült. Jutalmunkhoz hozzá tartozott, hogy a tervet a 2008-as lipcei denkmal kiállítás és vásáron / Európai Műemlékvédelmi, Restaurálási és Régi Épületek Újjáépítési Szakkiállítás / a német díjazott hallgatók munkáival együtt személyesen is bemutathattuk. Ez számunkra nagy megtiszteltetés volt. Szakmai szempontból fontos jelentőségű, hogy a kiállításon a német hallgatók munkáiba is betekinthettünk.

Összefoglaló

A pályázat kiírásában azokat vették célba, akik kihívást keresnek, illetve akik gyakorlati tapasztalatot kívánnak szerezni műemléképületek tervezése területén. Mi ezért kezdtünk bele, és utólag úgy éreztük, hogy ilyen nagy, nemzeti jelentőségű épületekkel foglalkozni megtiszteltetés egy építésznek.

Plutzer Anikó (hallgató) és **Gyergyák János** (doktorandus)

Munkahely: PTE PMMK (Építész Kar, Tervezési és Építészeti Ismeretek Tanszék)

Cím: 7624, Magyarország, Pécs, Rókus u. 2.

Telefon / Fax: +36-72/501-562

E-mail: penzar@witch.pmmf.hu